

KREATINIIN PLASMAS

Lühend	P-Crea																																				
Mõiste	Kreatiniin on lihaste ainevahetuse lõppsaadus: lihaskontraktsioonil vabanev kreatiin osküdeerub kreatiniiniks.																																				
Näidustused	Kreatiniin seerumis on glomerulaarse filtratsioonivõime marker, sobib neerukahjustuse sõeluuringuks. Neerufunktsiooni hindamine, neerupuudulikkuse (funktsioonihäire) raskuse ja kulu hindamine: ▪ ägedad ja kroonilised neeruhaigused ▪ urogenitaalsed haigused ▪ metaboolsed haigused (hüperurikeemia, suhkurtõbi) ▪ hüpertoonikud ▪ potentsiaalsete nefrotoksiliste ravimite manustamine ▪ intensiivravi haigetel ▪ vedelikukaotusel (diarröa, oksendamine) ▪ raseduspatoloogia korral ▪ dialüüsipatsientidel																																				
Proovivõtu vahendid	Geeli ja liitiumhepariiniga katsuti																																				
Materjali säilivus ja transport	Plasma: 15–25 °C 7 päeva, 2–8 °C 7 päeva, –20 °C 3 kuud Juhul kui proovimaterjali ei saa kohe laborisse saata, tuleb plasma eraldada.																																				
Teostamise aeg ja koht	Õöpäev läbi, kliinilise keemia labor, Ravi 18																																				
Mõõtmismeetod	Fotomeetria, kineetiline																																				
Referentsvahemikud	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Täiskasvanud:</td> <td style="width: 30%;">M > 16 a:</td> <td style="width: 40%;">59–104 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>N > 16 a:</td> <td>45–84 µmol/L</td> </tr> <tr> <td>Lapsed:</td> <td>13–16 a:</td> <td>40–68 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>11–13 a:</td> <td>39–60 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>9–11 a:</td> <td>29–56 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>7–9 a:</td> <td>30–47 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>5–7 a:</td> <td>25–42 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3–5 a:</td> <td>23–37 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1–3 a:</td> <td>15–31 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>2 k–1 a:</td> <td>14–34 µmol/L</td> </tr> <tr> <td>Vastsündinud:</td> <td>Enneaegsed < 2 k:</td> <td>27–77 µmol/L</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Ajalised < 2 k:</td> <td>29–87 µmol/L</td> </tr> </table>	Täiskasvanud:	M > 16 a:	59–104 µmol/L		N > 16 a:	45–84 µmol/L	Lapsed:	13–16 a:	40–68 µmol/L		11–13 a:	39–60 µmol/L		9–11 a:	29–56 µmol/L		7–9 a:	30–47 µmol/L		5–7 a:	25–42 µmol/L		3–5 a:	23–37 µmol/L		1–3 a:	15–31 µmol/L		2 k–1 a:	14–34 µmol/L	Vastsündinud:	Enneaegsed < 2 k:	27–77 µmol/L		Ajalised < 2 k:	29–87 µmol/L
Täiskasvanud:	M > 16 a:	59–104 µmol/L																																			
	N > 16 a:	45–84 µmol/L																																			
Lapsed:	13–16 a:	40–68 µmol/L																																			
	11–13 a:	39–60 µmol/L																																			
	9–11 a:	29–56 µmol/L																																			
	7–9 a:	30–47 µmol/L																																			
	5–7 a:	25–42 µmol/L																																			
	3–5 a:	23–37 µmol/L																																			
	1–3 a:	15–31 µmol/L																																			
	2 k–1 a:	14–34 µmol/L																																			
Vastsündinud:	Enneaegsed < 2 k:	27–77 µmol/L																																			
	Ajalised < 2 k:	29–87 µmol/L																																			
Kriitlised väärtused	Lastel: >336 µmol/L; täiskasvanutel: > 500 µmol/L																																				
Tõlgendus	Crea↑ ▪ neerukahjustus Märkus: varasele neerukahjustusele ei ole seerumi kreatiniin tundlik – kontsentratsiooni suurenemine üle referentspiiri tekib tavaliselt siis, kui glomerulaarfiltratsiooni kiirus on vähenenud 50% võrra. ▪ kuseteede obstruktsioon ▪ kongestiivne südamepuudulikkus ▪ šokk, dehüdratsioon, põletused ▪ lihashaigused (<i>myasthenia gravis</i>, müodüstroofia, poliomieliit) ▪ rabdomüolüüs, äge lihaste kahjustus ▪ gigantism, akromegaalia ▪ hüpertüreoidism ▪ suur lihasmass ja füüsiline aktiivsus Segavad tegurid: pärast keedetud liha söömist, paljud ravimid, askorbaat, hüperglükeemia (> 33 mmol/l), alfa-ketohapped, hüperurikeemia Crea↓ ▪ lihasatroofia, müopaatiad ▪ raske maksahaigus																																				

	▪ väike lihassmass, rasedus (I ja II trimester), kõrge iga Segavad tegurid: ACTH, ibuprofeen, N-atsetüültsüsteiin, nifedipiin, kinidiin, histidiin
Konsultatsioon	Vaike Viia, Svetlana Norman
HK hinnakirja koodid	66102
Kirjandus	1. Burtis CA, Ashwood ER (2006) Tietz textbook of Clinical Chemistry, 4th Edition, W.B. Saunders Company: 797-800 2. Fischbach FT, Dunning MB (2004) A manual of laboratory diagnostic tests, 7th Edition, Lippincott Williams & Wilkins: 350-352 3. Marks, V, Cantor, T, Mesko D, et al (2002) Differential diagnosis by laboratory medicine, Springer-Verlag: 157-158
Koostaja	Liisa Kuhi